

ARQUITECTURA POPULAR A LA MOLSOSA

JAUME TORRA, CONSTRUCTOR DE PARETS DE PEDRA SECA

El Jaume Torra Jounou va arribar a cal Serra, de la Molsosa, l'any 1947. S'havia enamorat de la Maria i es disposava a iniciar una nova vida al seu costat. Arribava amb el desig de compartir amb ella el que tenia, el que sabia, i la voluntat decidida de crear una llar, una família. Voluntariós com era, estava disposat a no escatimar esforços per tal que el camí que llavors s'iniciava fos llarg i reeixit. Vist amb la perspectiva que donen els anys, efectivament es pot dir que el recorregut tot just encetat seria llarg i ple de vivències, i no sempre planer. Al poble va caure bé aquell jove que venia de lluny, amb un accent i un tarannà lleugerament diferents als que eren habituals en aquella època a la Molsosa, però al mateix temps amb un estil proper i afable, senzill, afectuós en el tracte i sempre participatiu en les festes i actes socials. Amb el temps van arribar els cinc fills: la Terència, la Núria, la Gemma, el Marià i l'Eulàlia.

En realitat el Jaume no provenia de tan lluny. Va néixer l'any 1919 a la masia de Valldecom pertanyent al poble de Sallent, un petit nucli de Pinell de Solsonès, dintre de la Vall del Llobregós. Fou el sisè de vuit germans i el petit dels nois. Quan només tenia 6 anys la família es trasllada al mas de can Valls, (Ribelles) municipi de Vilanova de l'Aguda (la Noguera), ja que el pare acabava de comprar aquesta casa i la finca al seu germà gran i oncle del Jaume. Nou domicili però

les mateixes tasques; en aquell temps les ocupacions del Jaume consistien en ajudar la família, principalment guardant el ramat al camp durant tot el dia. Sovint amb l'única companyia del gos i els xais. Els germans més grans fan parets per arreglar la finca recentment comprada. Ell observa, aprèn i, tot i que encara no ho sap, aplicarà aquells coneixements més tard. Tenia temps per pensar i potser aquell contacte directe i primerenc amb la natura va modelar el seu caràcter, li va donar

perspectiva, el va fer tocar de peus a terra i va fer emergir la fermesa interior i el convenciment que, en últim terme, la seva vida, com la de tothom, depenia només del que ell fos capaç d'emprendre i de la sort.

Quan ell arribà a la Molsosa, gairebé ningú es dedicava a fer parets pels marges dels camps. Molts potser perquè no ho con-

sideraven productiu en un país on les pendents eren principalment ocupades pel bosc.

Ens explica el Jaume que a diferència del que a vegades pot semblar, el dia a dia del treball al camp tenia molt poc de romàntic i molt de funcional. Els dies de pluja no es poden fer certes feines; quan fa sol es del tot imprescindible fer-ne unes altres, etc. Fer parets també és una activitat molt funcional. Cal treure els rocs dels camps però un cop trets es converteixen en un pedruscall improductiu a les voreres. La solució passa per donar-los-hi una nova funció. Degudament arren-

**Degudament arren-
glersats
els uns sobre els altres
contribuiran a convertir les
margeres i les pendents en
terrenys aptes per al conreu i
resistents a l'erosió**

glerats els uns sobre els altres contribuiran a convertir les margeres i les pendents en terrenys aptes per al conreu i resistents a l'erosió. Donada l'escassetat de recursos cal optimitzar el que es té. Aprofitar la cara més bona de la pedra per la part exterior de la paret. Impossible dedicar-se a retocar-la amb l'escarpa com fan els paletes. No hi ha temps i la feina per fer és molta. Tampoc s'utilitza el ciment, només les mans, les pedres i l'enginy. La finalitat amb què el Jaume ha construït i construeix parets no persegueix l'estètica sinó la utilitat. Els rocs grossos s'han de col·locar al damunt ja que amb el pes s'evita l'arrossegament que farien els ramats i sobretot s'han de falcar bé amb clausons petits des de bon començament ja que, com en tantes coses passa, difícilment poden acabar bé si no se n'han començat.

Amb el diàleg que tenim transmet la sensació que mai no es cansa de treballar amb els rocs. Sembla una feina feta a la seva mida, la resistència de la qual és per a ell del tot assumible. El problema el té quan alguns dies d'hivern el fred no el deixa sortir. En algun moment sembla voler expressar una satisfacció profunda per la tasca acomplerta però de seguida reprèn el tema que ens ocupa aquesta tarda freda de novembre asseguts vora la foganya impetuosa: la tècnica en la construcció de parets.

Ens parla de la guerra com un parèntesi però amb unes conseqüències que no es van acabar l'any 39 i que no desitja recordar públicament.

Indubtablement el Jaume és un personatge que s'ha fet a ell mateix, acostumat a viure la vida pel seu compte, sempre disposat a iniciar conversa amb qui

sigui (el seu fer desenfadat li ha facilitat aquesta faceta social), però sense ànim de convèncer ningú de res (com diu ell: "el sol surt per a tothom..."). El seu estil és anti-autoritari i això ha fet que hagi preferit predicar amb l'exemple més que no pas amb paraules grandiloqüents. Això no vol dir que no expressi el que creu i quan el tema ho requereix, amb convicció, una convicció arrelada, gens fingida; una convicció que sembla que es vulgui fonamentar en aquells prats de pastures de la infantesa, ara ja llunyans i alhora tan propers.

Al cap d'una estona de parlar amb ell es percep una magnanimitat, una grandesa d'esperit que afloren de molt endins, darrera la seva bonhomia i el seu actuar discret.

